

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси та банківська справа

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Фінанси, банківська справа та страхування
Протокол № 1 від 28.08 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фінанси та банківська справа обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	Шестопалова Олена Віталіївна, старший викладач
Контактна інформація викладача	Телефон кафедри: (061)769-84-99, elenshk@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	120 год., лекції – 30 год., семінарські заняття –14 год., самостійна робота – 76 год. Вид контролю – залік.
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p>Пререквізити: Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань стосовно фінансової системи України, функціонування банків, здійснення ними операцій та послуг і набуття практичних навичок з питань організації та механізму реалізації фінансових та банківських операцій, необхідно опрацювати такі дисципліни як «Економічна теорія», «Основи менеджменту», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Основи зовнішньоекономічної діяльності».</p> <p>Постреквізити: Отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін як «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції і контракти», «Міжнародна економіка», «Міжнародні фінанси», «Міжнародні економічні відносини».</p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Доцільність вивчення матеріалу курсу “Фінанси та банківська справа” обумовлена особливостями сучасного економічного розвитку. Функціонування фінансово-кредитної системи України вимагають від підприємств та банків підвищення ефективності їх діяльності, конкурентоспроможності інструментів та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання й управління банківською діяльністю. Банки, виступаючи фінансовими посередниками в економіці країни забезпечують рух фінансових ресурсів між усіма її ланками, а, отже, безпосередньо впливають на стан міжнародних фінансів та міжнародний бізнес.</p> <p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.</p> <p>ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>Спеціальні (фахові) компетентності:</p> <p>СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них.</p>	

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 7 Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин;

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

СК 15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Результати навчання:

РН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН 14 Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин..

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.

РН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнес-середовища для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

надання фундаментальних знань з функціонування фінансів у економічній перебудові суспільства на шляху розвитку міжнародних відносин та їх впливу на соціально – економічний розвиток суспільства, порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, формування теоретичних знань про функціонування комерційних банків та здійснюваних ними операцій та послуг у сфері міжнародних фінансів.

5. Завдання вивчення дисципліни

-сформувати у здобувачів уявлення про роль фінансів у економічній перебудові суспільства на шляху розвитку міжнародних відносин;
- виявити тенденції розвитку фінансової та банківської системи;
-вивчити методологію проведення банківських операцій та надання банківських послуг;
-розкрити специфіку управління фінансовими ресурсами держави та підприємств;
-отримати вміння оперувати нормативно-правовими документами НБУ, аналізувати стан банківських операцій, розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками.

6. Зміст навчальної дисципліни

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань фінансів та банківської справи, містять теоретичний матеріал, який є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, додаються рекомендації для самостійної роботи над деякими темами. Навчальна дисципліна «Фінанси та банківська справа» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 4 змістовних модулів, які містять 16 тем.

Змістовий модуль 1. Економічний зміст та призначення фінансів.

Тема 1 Сутність і функції фінансів

Суть фінансів та їх необхідність в умовах товарно-грошового господарства. Функції фінансів та механізм їх дії. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Склад, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів.

Тема 2.Фінансова система та фінансовий механізм

Суть, структура та принципи побудови фінансової структури держави. Правові засади фінансової системи, їх особливості в Україні. Вплив фінансової системи на розвиток економіки.

Суть, суб'єкти, призначення фінансової політики. Фактори, які визначають фінансову політику. Типи, види фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Фінансова політика України на сучасному етапі. Склад і структура фінансового механізму. Нормативно-правове забезпечення фінансової діяльності в Україні.

Тема 3. Податкова система держави

Суть і функції податків. Основні етапи становлення податкової системи в Україні. Класифікація податків. Місцеві податки та збори. Інші платежі в бюджет. Податкова політика: суть, основні критерії.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Бюджет як економічна категорія. Місце та значення бюджету в системі фінансових відносин. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Бюджетна класифікація. Поняття бюджетного процесу і його основні етапи.

Змістовий модуль 2 Фінанси держави та суб'єктів господарювання

Тема 5 . Державні доходи та видатки

Економічна суть доходів і видатків бюджету. Суть і склад видатків державного бюджету. Форми і методи державного фінансування. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Класифікація видатків. Бюджетний дефіцит: поняття, причини виникнення, види.

Джерела та методи покриття бюджетного дефіциту.

Тема 6 . Державний кредит

Суть, поняття та форми державного кредиту. Класифікація державних позик.

Державний борг і способи коригування позикової політики.

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання

Основи організації фінансів підприємств. Суть, функції, характерні ознаки фінансів підприємств. Фінанси підприємств, що здійснюють комерційну діяльність. Фінанси неприбуткових організацій. Джерела формування та механізм розподілу фінансових ресурсів підприємств.

Тема 8. Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку, його функції та роль в мобілізації та розподілі фінансових ресурсів. Структура фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Валютний ринок. Кредитний ринок. Призначення та роль ринку цінних паперів. Основні характеристики цінних паперів.

Змістовий модуль 3 Види банків і порядок їх створення в Україні

Тема 9. Міжнародні фінанси

Суть та функції міжнародних фінансів. Міжнародне фінансове право. Сфери міжнародних фінансових відносин. Поняття та види валютних систем. Світовий (міжнародний) фінансовий ринок: суть, структура. Міжнародні розрахунки.

Тема 10. Види банків і порядок їх створення в Україні

Становлення банківської системи України, її значення в умовах ринку. Види банків, їх операції та основи операційної діяльності. Порядок реєстрації банків, філій, відділень, представництв . Ліцензування банківських операцій.

Тема 11. Організація діяльності банку

Класифікація організаційних структур банків. Особливості побудови і характеристика організаційних структур банків. Організаційні структури, сформовані за принципом адаптації до банківської діяльності та їх характеристика. Класифікація банківських операцій і послуг. Комерційна основа банківських операцій.

Тема 12. Операції банків з формування власного капіталу

Суть, призначення і класифікація ресурсів банку. Економічна суть, структура, функції і порядок формування власного капіталу. Достатність капіталу банків згідно вимог НБУ і міжнародних стандартів . Роль резервів та фондів банку у формуванні капіталу банків.

Змістовий модуль 4. Операції комерційних банків

Тема 13. Операції банків із залучення коштів

Суть, призначення і класифікація депозитів банку. Порядок відкриття банками депозитних (вкладних) договорів суб'єктам господарювання і фізичним особам. Механізм нарахування відсотків за депозитами. Система страхування вкладів та тенденції її розвитку.

Тема 14. Операції банків з готівкою та з пластиковими картками

Суть та призначення касових операцій банку. Порядок прийняття та видачі готівки в установах банків. Прогнозування касових оборотів в банках. Місце та роль електронних банківських послуг у фінансовій системі. Банківські пластикові картки та їх класифікація. Порядок емісії спеціальних платіжних засобів в Україні і здійснення операцій з їх використанням. Управління ризиками при наданні електронних банківських послуг.

Тема 15. Кредитні операції банків

Суть, функції та призначення банківських кредитів. Етапи банківського кредитування. Порядок оцінки банком кредитоспроможності позичальника. Застава, як спосіб забезпечення зобов'язань. Розвиток кредитних послуг банків корпоративним клієнтам в сучасних умовах господарювання. Порядок розробки і реалізації основних засад кредитної політики банку. Порядок формування резервів для відшкодування можливих втрат за

кредитними операціями банків. Порядок формування резервів для відшкодування можливих втрат від дебіторської заборгованості банків.

Тема 16. Операції банків з цінними паперами

Характеристика цінних паперів і видів банківської діяльності на фондовому ринку. Емісійні операції банків з цінними паперами. Формування, класифікація і характеристика портфеля цінних паперів банків. Порядок формування резерву під операції банків з цінними паперами. Операції професійної діяльності банків з торгівлі цінними паперами.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Тема 1. Сутність і функції фінансів	Лекція, семінар Самостійна робота	3 5
2.	Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	Лекція, семінар Самостійна робота	3 5
3.	Тема 3. Податкова система держави	Лекція, семінар Самостійна робота	3 7
4.	Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави	Лекція, семінар Самостійна робота	3 6
5.	Тема 5. Державні доходи та видатки	Лекція, семінар Самостійна робота	3 2
6.	Тема 6. Державний кредит	Лекція, семінар Самостійна робота	3 3
7.	Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання	Лекція, семінар Самостійна робота	3 3
8.	Тема 8. Фінансовий ринок	Лекція, семінар Самостійна робота	3 5
9.	Тема 9. Міжнародні фінанси	Лекція, семінар Самостійна робота	3 4
10.	Тема 10. Види банків і порядок їх створення в Україні	Лекція, семінар Самостійна робота	2 6
11.	Тема 11. Організація діяльності банку	Лекція, семінар Самостійна робота	2 5
12.	Тема 12. Операції банків з формування власного капіталу	Лекція, семінар Самостійна робота	3 5
13.	Тема 13. Операції банків із залучення коштів	Лекція, семінар Самостійна робота	3 4
14.	Тема 14. Операції банків з готівкою та з пластиковими картками	Лекція, семінар Самостійна робота	2 6
15.	Тема 15. Кредитні операції банків	Лекція, семінар Самостійна робота	3 5
16.	Тема 16. Операції банків з цінними паперами.	Лекція, семінар Самостійна робота	2 5

8. Самостійна робота

Самостійне опанування тем загальною кількістю 76 годин для денного відділення та 112 годин для заочного. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації. Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових

консультації 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Методи контролю: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (залік – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до заліку). Сумарний результат містить 100 балів.

Поточне тестування												Підсумковий тест (екзамен)	Сума		
Модуль 1						Модуль 2									
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4				35	100
T1	T2	T4	T5	T6	T8	T1	T1	T1	T1	T1	T1	T2			
1	2	4	5	5	5	2	3	4	5	6	9	0			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти заочного відділення здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Перелік питань до контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Фінанси та банківська система»

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний

дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та заліків заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».